

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ: НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАУКОВОГО ПОШУКУ

Успішне функціонування й розвиток аграрних підприємств в умовах сьогоденних євроінтеграційних тенденцій та непередбачуваних інформаційних викликів неможливі без налагодженої автоматизованої системи управлінського обліку. Відсутність програмного середовища для синхронізації облікових даних, автоматизованої технології планування ресурсного забезпечення та комплексної управлінської інформаційної системи для прийняття керівництвом раціональних рішень ускладнюють ведення бізнесу й стримують процес інформатизації підприємства, тим самим відводячи другорядну роль управлінському обліку. Даний вид обліку, окрім того, що не є регламентованим на законодавчому рівні, – не відповідає сучасним критеріям прогресивного суспільства в розрізі управління віртуальним середовищем даних, автоматизації взаємовідносин з клієнтами, користування перевагами хмарних технологій. Подолати відставання аграрних підприємств від потенційно можливого рівня розвитку допоможе впровадження в управлінський облік новітніх інформаційних технологій.

Поняття, функції, значення та особливості функціонування управлінського обліку в господарстві досліджували в своїх наукових працях такі вчені, як: П.Й. Атамас, І.А. Білоусова, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.М. Добровський, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, В.С. Лень, Л.В. Нападовська, Я.В. Соколов, М.Г. Чумаченко, І.М. Яцишин та багато інших. Проблема теоретичного обґрунтування і формулювання методичних основ даного виду обліку знайшла своє відображення і в працях таких зарубіжних науковців: К. Бермен, Р. Гаррісон, К. Друрі, Т. Едмондс, Р. Каплан, Дж. Кейс, Ч. Хорнгрен, Р. Хілтон, К. Уоррен, Дж. Циммермен. Окремо можна виділити коло науковців, які досліджували вплив інформаційних технологій на стан обліку та систему внутрішнього контролю: М. Алвес, Дж. Белл, М. Гольцман, Л. Кіллоу, А. Корделла, К. Ленгфілд-Сміт, Д. Хендерсон, Дж. Холл, О. Біляченко, В. Домбровський, С. Івахненко, А. Ніколашин, В. Осмятченко, М. Павлюковець, Л. Поливана. Важливою і водночас недостатньо висвітленою в працях вчених-економістів є проблема впровадження новітніх інформаційних технологій в практику функціонування управлінського обліку аграрних підприємств, яка і обумовила актуальність та вибір теми наукового дослідження.

У науковому плані потребує вирішення актуальне завдання, яке полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні впливу інформаційних технологій на стан та методологію управлінського обліку в аграрних підприємствах, оновлення його предмету, методу, функцій та призначення. Вимагають ґрунтовного аналізу аспекти розвитку методичних підходів в контексті розробки стратегії побудови управлінського обліку на основі впровадження ERP-технологій; формування комплексної управлінської інформаційної системи; обґрунтування організаційно-економічних напрямів державного регулювання управлінського обліку в умовах диджиталізації управління.

Новий напрям наукових досліджень в бухгалтерському обліку – це обґрунтування теоретико-методичних засад обліку в умовах диджиталізації.

Диджиталізація (з англ. digitalization, «оцифровування») це – перехід інформаційного поля на цифрові технології, тобто переведення певної інформації з аналогового у цифровий формат для полегшення її подальшого використання на сучасних електронних пристроях.

Неспинна хвиля диджиталізації, із розвитком інформаційних технологій, неупинно рухається вперед, проникаючи у різні сфери нашого життя, та акумулюється на усьому, до чого їй вдається «доторкнутися». Значна кількість оточуючого нас обладнання вже автоматизована та здатна сама виконувати масивну кількість завдань без втручання людини – збирати дані, аналізувати їх та видавати певні алгоритми, які дозволяють навіть робити точні прогнози на майбутнє.

Не дивлячись, що такі тенденції є індикатором сучасного розвитку суспільно-економічних відносин, проте у контексті автоматизації бухгалтерського та управлінського обліку питання диджиталізації недосліджене та потребує як теоретичного обґрунтування так і методичного забезпечення.

Сучасний рівень розвитку комп'ютерних технологій, які використовуються у сільському господарстві, дозволяє вести контроль за значною кількістю показників. Наприклад, сучасний комбайн оснащений спеціальними датчиками, які слідкують за кількістю палива, яке витрачається за робочу зміну, за площею обробленої землі, за зібраний врожай, за пройдений шлях за робочу зміну та надають ці показники у вигляді певної інформаційної бази даних. Даний вид збору інформації дозволяє оптимізувати контроль за виконанням роботи механізатора, його продуктивністю та зменшити втрати часу на формування й обробку даної інформації. Зібрана інформація передається до облікового апарату господарюючого суб'єкта, та дозволяє отримати повну картину усього, чим займався механізатор у робочий час, виключивши можливість шахрайства та відображення невірних показників.

Проте існує одна проблема, а саме перенесення бази даних від комбайна до програми з ведення обліку, ймовірна несумісність або конфлікт програмного забезпечення, через які ускладнюється накопичення та обробка отриманої інформації на спеціалізованому програмному забезпеченні. А беручи до уваги те, що загалом на підприємствах спостерігається диференціація виробництва видів продукції, то виникають труднощі із об'єднанням окремих складових виробничого процесу, не завжди є можливість інтегрувати нові умови та рішення із тими, що вже існують. У світі використовується подібного роду програмне забезпечення, це Німецька інформаційна система, яка має назву система SAP (нім. Systemanalyse und Programmentwicklung - системний аналіз та розробка програм) – це спеціалізоване програмне забезпечення, за допомогою якого здійснюється автоматизація професійної діяльності представників різних спеціалізацій.

Розробниками SAP системи було запропонована спеціальна підсистема модулів ERP (англ. Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства), які контролюють, удосконалюють і спрощують роботу на всіх ділянках бізнесу: від введення інформації з первинних торговельно-облікових реєстраторів до керівництва підтримки прийняття стратегічно важливих рішень.

Спираючись на дане програмне забезпечення та зібрані ним показники, у підприємства створюється єдиний інформаційний простір, який структурно розподілений по ієрархічним рівням і по сферам роботи – продаж, закупівлі, виробниче планування, оперативна діяльність, фінансовий та складський облік тощо, який дозволяє охопити абсолютно всі області. Вся інформація накопичується і вводиться в єдину базу, звідки з легкістю може бути отримана за запитом.

Як висновок, слід зазначити, що зважаючи на різноманіття спеціалізованого програмного забезпечення та функцій, які поставлені перед ним на виконання, програмне забезпечення потребує адаптації під особливості умов ведення обліку на конкретному господарюючому суб'єкті, та не здатне у повній мірі відображати його сильні та слабкі точки. Впровадження ERP-технології дозволить полегшити ведення управлінського обліку на аграрних підприємствах, та дозволить без значних зусиль формувати для керівного персоналу комплексну управлінську інформацію. Диджиталізація, як процес оцифрування інформації обліку – це еволюційний крок у розвитку практики бухгалтерського та управлінського обліку, а відтак є надактуальним в частині наукового пошуку та теоретичного обґрунтування.